

MỤC HỎI ĐÁP

VỀ CHÍNH SÁCH KHOA HỌC VÀ KỸ THUẬT

Trong thời gian gần đây, nhiều bạn đọc ở Hà Nội, Hải Phòng, Phú Khánh, Sơn La, Cao Bằng có hỏi một cách tổng quát « có gì đổi mới trong chính sách khoa học và kỹ thuật ở nước ta thời gian qua? ». Để giúp các bạn hiểu thêm về vấn đề đặt ra, chúng tôi đã có cuộc phỏng vấn đồng chí Vũ Cao Đàm viện trưởng Viện quản lý khoa học, Ủy ban khoa học và kỹ thuật Nhà nước. Chúng tôi mong rằng sẽ thỏa mãn các bạn qua các câu hỏi và trả lời sau đây xung quanh vấn đề các bạn nêu ra.

Để phục vụ bạn đọc được tốt hơn, từ số 3-1989, Tạp chí Hoạt động khoa học mở mục hỏi đáp về chính sách khoa học và kỹ thuật nhằm đáp ứng yêu cầu của bạn đọc tìm hiểu những vấn đề có liên quan trong lĩnh vực này.

Những câu hỏi xin gửi về Tòa soạn theo địa chỉ:

TẠP CHÍ HOẠT ĐỘNG KHOA HỌC
39 Trần Hưng Đạo Hà Nội

HỎI: Một trong những nội dung quan trọng của Nghị quyết Đại hội 6 là phải đổi mới trong các chính sách và quản lý. Vậy vì sao trong chính sách khoa học và kỹ thuật lại rất trì trệ, chưa có gì đổi mới? cả?

ĐÁP: Nói như thế là không đúng. Trong chính sách khoa học và kỹ thuật đã có nhiều đổi mới từ 1981 lại đây. Tinh thần của Đại hội 6 là phải xóa bỏ lối quản lý tập trung quan liêu hành chính có các quan hệ kinh tế. Trong lĩnh vực khoa học cũng cần phải làm như vậy. Theo kiến nghị của ủy ban khoa học và kỹ thuật Nhà nước mna 1981 Hội đồng bộ trưởng đã ra quyết định 175-CP mở quyền cho các cơ quan khoa học được ký hợp đồng kinh tế, xóa bỏ việc xếp cơ quan khoa học và khu vực « thành chính - sự nghiệp » và bị nghiêm cấm việc ký kết các hợp đồng kinh tế.

HỎI: Có người cho rằng mở ra việc ký hợp đồng là tiêu cực. Các chính là phải trả lương cao cho người làm chất xám. Đó là hướng chủ

yếu của đổi mới chính sách về khoa học và kỹ thuật.

ĐÁP: Nói thế là đúng, nhưng chưa đủ. Bởi vì trong khi Nhà nước ta đang còn nhiều suy tính về chế độ lương, khó ai dám quyết định trả lương cho giới khoa học cao gấp nhiều lần so với các tầng lớp lao động khác. Điều cần tiếp tục kiến nghị các cấp lãnh đạo là không trả lương quá thấp cho trí thức như hiện nay — chỉ thì giá trị một ngày công trí thức có lẽ nói một cách hơi có chút hài hước là, nên ngang với giá trị một công thợ mộc.

Tuy nhiên điều cần phải lưu ý là mặc dù chế độ lương chưa được giải quyết, nhưng chế độ hợp đồng đã mở ra một khả năng quan trọng cho giới trí thức: có hợp đồng là có thu nhập. Tự mình có thể tạo ra thu nhập bằng tài năng lao động của mình.

Hỏi: Nhưng không phải mọi người trí thức đều có thể có điều kiện ký kết hợp đồng.

ĐÁP: Đúng. Đó là là cái bất hợp lý đặt trước Nhà nước phải giải quyết tiếp. Hàng loạt người trong giới trí thức không thể có khả năng nhận hợp đồng. Có thể có ba trường hợp sau:

1. Khoa học xã hội và khoa học nhân văn;
2. Lĩnh vực nghiên cứu cơ bản không định hướng.

3. Ngoài ra, còn một số người tuy làm nghiên cứu ứng dụng, nhưng nhằm vào những vấn đề xa rời thực tế, hoặc làm ăn kém chất lượng cũng thuộc loại không có khả năng nhận hợp đồng.

Đối với hai trường hợp đầu, Nhà nước còn phải tiếp tục nghiên cứu giải quyết. Còn trường hợp thứ ba thì bản thân họ phải tự điều chỉnh.

HỎI: Tuy nhiên, có những kết quả nghiên cứu có ý nghĩa rất thiết thực, nhưng vì cơ chế

(Xem tiếp trang 48)

TIN HOẠT ĐỘNG KHOA HỌC KỸ THUẬT

HỘI NGHỊ KHOA HỌC ĐỊA LÝ TOÀN QUỐC LẦN THỨ NHẤT

Từ ngày 25 đến 25-11-1988 tại Hà Nội, Ủy ban khoa học và kỹ thuật Nhà nước phối hợp với Ủy ban KHXXH, Viện khoa học Việt Nam, Bộ giáo dục, Bộ đại học, trung học chuyên nghiệp và dạy nghề tổ chức Hội nghị địa lý toàn quốc lần thứ nhất.

Chủ tịch Hội đồng bộ trưởng Đỗ Mười đã đến dự và phát biểu ý kiến.

Dự Hội nghị có các đồng chí Đặng Hữu - chủ nhiệm Ủy ban KHKT Nhà nước, đồng chí Phạm Như Cương - chủ nhiệm Ủy ban KHXXH, đồng chí Phạm Minh Hạc - bộ trưởng Bộ giáo dục... Hơn 200 nhà địa lý, cán bộ khoa học, quản lý, của các ngành và các địa phương trong cả nước đã đến dự. Dự Hội nghị còn có cả nhà địa lý Liên Xô, Lào và Campuchia...

140 báo cáo tham luận đã được trình bày tại Hội nghị theo 7 chuyên đề chính: điều tra tổng hợp vùng, qui hoạch lãnh thổ; các vấn đề địa lý biển; sử dụng hợp lý tài nguyên thiên nhiên và bảo vệ môi trường; địa lý dân cư và phát triển, đào tạo và giáo dục địa lý, bản đồ và viễn thám. Các báo cáo tham luận đều nhất trí đánh giá thời gian qua ngành địa lý nước ta đã có những đóng góp quan trọng vào quá trình phát triển kinh tế - xã hội, phục vụ hiệu quả nhiều

chương trình nghiên cứu khoa học và kỹ thuật ở các ngành, các địa phương... Đáng kể nhất là những đóng góp vào hoàn thành xây dựng tổng sơ đồ phân bố và phát triển lực lượng sản xuất ở Việt Nam thời kỳ 1986 - 2000, tập Atlas quốc gia Việt Nam, những công trình nghiên cứu địa lý tổng hợp góp phần vào việc xây dựng và thực hiện chiến lược khai thác hợp lý tài nguyên thiên nhiên và bảo vệ môi trường...

Tuy nhiên ngành địa lý Việt Nam chưa phát triển tương xứng với tầm quan trọng của nó, chưa đáp ứng các yêu cầu của xã hội. Trong ngành địa lý, các chuyên ngành đã phát triển nhưng địa lý tổng hợp chưa phát triển và có sự tách biệt giữa địa lý tự nhiên và địa lý xã hội, lực lượng cán bộ kỹ thuật còn phân tán.

Trong không khí sôi nổi của Hội địa lý Việt Nam cũng đã được tiến hành. Hội nghị, đại hội thành lập Hội là tổ chức rộng rãi của các cán bộ KHKT hoạt động trong lĩnh vực nghiên cứu địa lý, chuyên ngành và tổng hợp, các điều kiện tự nhiên, kinh tế xã hội của đất nước.

Đại hội bầu ra Ban chấp hành trung ương hội gồm 25 người.

ĐỖ THANH THỦY

Ủy ban khoa học và kỹ thuật Nhà nước

HÌNH THÀNH QUỸ LÀM LỢI

(Tiếp theo trang 46)

bộ và tổ chức tham quan, học tập trong hoạt động sáng kiến - sáng chế.

- Chi phí về sơ kết, tổng kết phong trào hàng năm và 5 năm.

- Trích một phần nhỏ đóng góp cho hoạt động phong trào sáng kiến - sáng chế của cấp trên.

Hiện nay, với yêu cầu đổi mới trong sản xuất, kinh doanh, mọi hoạt động của đơn vị, kể cả hoạt động KHKT đều phải tính đến hiệu quả kinh tế. Hoạt động sáng kiến - sáng chế cũng vậy. Tự mình, trong phạm vi đơn vị mình, tự trang trải lấy các chi phí cho hoạt động phong trào mà không phải xin kinh phí từ quỹ khác. Nói rõ hơn, phải từng bước áp dụng và tiến tới thực hiện hạch toán các sáng kiến - sáng chế, nhằm hình thành được «quỹ làm lợi sáng kiến - sáng chế». Đó là một trong những biện pháp tốt góp phần đẩy mạnh phong trào

quần chúng phát huy sáng kiến - sáng chế trong những năm tới.

Biên tập: Nguyễn Chân Giác

MỤC HỎI ĐÁP

(Tiếp theo trang 47)

quản lý sản xuất vẫn chậm được đổi mới theo hướng kích người sản xuất phải quan tâm đến việc ký hợp đồng đổi mới công nghệ. Vậy những người làm chính sách khoa học và kỹ thuật nghĩ sao?

ĐÁP: Điều này là lỗi ở sự bảo thủ và trì trệ của cơ chế quản lý kinh tế. Những người làm chính sách khoa học và kỹ thuật chỉ được quyền kiến nghị thôi. Họ không có khả năng thay đổi được. Trường hợp này không thuộc lỗi của chính sách khoa học và kỹ thuật.

Tuy nhiên điều đáng buồn là một số người chưa hiểu rõ nguyên nhân này. Họ luôn đổ lỗi cho giới khoa học. Điều này cần phải nhờ công luận làm rõ.